

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

OSTRAVA

Inspekční zpráva

Základní škola Ostrava-Poruba, Porubská 831

Porubská 831, 708 00 Ostrava-Poruba

Identifikátor školy: 600 144 810

Termín konání orientační inspekce: 15. – 18. květen 2001

Čj.	146 622/01-11102
Signatura	on6cu167

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Sledovaná základní škola je příspěvkovou organizací. V současné době zabezpečuje výuku pro 618 žáků v devíti ročnících. První stupeň školy tvoří 13 tříd, na druhém stupni se vyučuje ve 12 třídách. Z celkového počtu 25 tříd je ve 13 z nich zavedeno rozšířené vyučování jazyků. Součástí školy jsou školní družina a školní jídelna.

Ve škole je realizován vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2 s platností od 1. září 1996 (včetně úprav a doplňků schválených MŠMT ČR pod čj. 25 018/98-22 s platností od 1. září 1998). Ve třídách s rozšířeným vyučováním jazyků výuka probíhá podle učebního plánu schváleného MŠMT ČR pod čj. 16 333/96-22-21 s platností od 1. září 1998.

Předmětem inspekce bylo posouzení kvality výuky vybraných předmětů spolu s posouzením kvality řízení.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

V průběhu orientační inspekce byla sledována výuka předmětů český jazyk, matematika, cizí jazyky, fyzika, chemie a zeměpis. Kvalita výuky těchto předmětů byla hodnocena z hlediska přípravy a plánování výuky, jejich personálních, materiálních a psychohygienických podmínek, dále podle účelnosti a vhodnosti organizace výuky, použitých forem a metod práce. Rovněž byla posuzována účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu, úroveň spolupráce a komunikace mezi žáky a pedagogy a mezi žáky navzájem.

Český jazyk – 2. stupeň

V oblasti plánování a přípravy výuky byly plněny základní ukazatele, časová dotace výuky českého jazyka odpovídá výše uvedeným učebním plánům, což bylo zjištěno kontrolou třídních knih a rozvrhu hodin. Ve všech hospitovaných hodinách byly plněny příslušné učební osnovy zmíněného vzdělávacího programu Základní škola. Hodiny byly vedeny vyučujícími odborně i pedagogicky způsobilými ve smyslu platných právních předpisů včetně aprobačních požadavků pro výuku českého jazyka.

Všechny učebny, převážně kmenové třídy příslušných tříd, ve kterých výuka probíhala, byly z hlediska psychohygienických podmínek standardně upraveny a jsou vhodné pro výuku předmětu. Dvě vyučovací jednotky byly realizovány v odborné učebně hudební výchovy, odbornou učebnu jazyka českého ani samostatný kabinet češtiny škola nemá. V žákovské knihovně je k dispozici 859 knižních titulů beletrie i odborné literatury. Audiovizuální technika byla účelně použita v jedné sledované hodině. Sociodemografické podmínky neovlivnily průběh výuky.

Sledované učitelky byly pedagogicky tvořivé a schopny organizačně vést výuku, jejich pokyny byly srozumitelné a požadavky přiměřené věku žáků, během vyučovacího procesu sledovaly didaktický cíl výuky, jenž byl stanoven vždy v úvodní části hodin. Výuka byla kromě úvodního opakování spojeného s hodnocením realizována informačně receptivními a dialogickými metodami, konkrétně výkladem, rozhovorem se žáky, prací s učebnicí a zápisy do sešitů dle pokynů vyučujících. Žáci byli vedeni ke schopnosti aplikovat učivo, aktivita žáků díky motivaci učitelek byla dobrá. Z předložených tematických plánů vyplývá, že úkolem mluvnického učiva a komunikativní výchovy je dbát na gramatickou správnost mluvených a psaných projevů, rozlišovat charakteristické znaky funkčních stylů a slohových útvarů, orientovat se v informacích a rozvíjet schopnost formulovat a obhájit vlastní názory. V literárním učivu pak chápat význam umění a v rozsahu osnov se seznámit s myšlenkovými

směry a uměleckými proudy ve světové a české literatuře v historických a společenských souvislostech a propojení slovesné kultury s ostatními druhy umění. Ve všech navštívených hodinách byl efektivně využíván čas na jednotlivé aktivity, učivo bylo interpretováno věcně správně, příklady funkční, verbální projevy žáků kontrolovány a dle potřeby opravovány.

Při zkoušení žáků byly vyučující objektivní, adekvátně klasifikovaly a svůj verdikt odůvodňovaly. Hodnocení mělo pozitivní charakter. Analýza chyb byla prováděna bezprostředně po ukončení každého ústního projevu daného celku. Vyučující používaly metody práce s chybou a opravovaly nesprávné tvary se žáky. Zkoušení bylo prováděno ústní formou s ucelenou myšlenkovou strukturou. Z didaktických zásad byly respektovány zásady přiměřenosti, návaznosti, soustavnosti a trvalosti.

Oblast interakce a komunikace byla při výuce realizována zejména dohodnutými pravidly jednání, která byla respektována a akceptována stejně jako respektování osobnosti žáka. Komunikace žáků byla na průměrné úrovni, náměty a myšlenky obsažené v žakovských odpovědích byly rozvíjeny zejména při výkladu nového učiva, při kterém vyučující kladly otázky k dané problematice. Komunikace vyučujících, pohotovost a kvalita vyjadřování byly ve všech navštívených hodinách velmi dobré. Všechny vyučující českého jazyka měly v hospitovaných hodinách citlivý přístup k žákům, kázeňské problémy v době inspekční návštěvy nebyly zaznamenány, převládal vcelku pozitivní vztah k výuce.

Předmětová komise českého jazyka se během stávajícího školního roku sešla třikrát a jako hlavní úkoly si mj. stanovila sjednocení požadavků a kritérií pro klasifikaci předmětu, udržet kvalitu výuky a výsledky žáků, dbát na jednotnost výuky v paralelních třídách a podporovat profesní růst vyučujících.

Škola se každoročně zúčastňuje olympiád v českém jazyce - jedna žákyně deváté třídy se letos umístila na čelném místě v oblastním kole.

Výuka českého jazyka je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Cizí jazyky

Výuka cizích jazyků se ve sledované škole řídí v menší části tříd osnovami deklarovaného vzdělávacího programu Základní škola, rozšířená výuka cizích jazyků vyučovaná podle již zmiňovaného modelového plánu čj. 16 333/96-22-21 však převládá. Ve třídách s rozšířenou výukou je jako první jazyk nabízen jazyk anglický. Od 6. ročníku je nabízen druhý cizí jazyk, v převážné většině jde o jazyk německý, ve školním roce 2000/01 byla v jedné skupině zahájena výuka jazyka francouzského. V průběhu orientační inspekce byly realizovány hospitace ve třídách 4. - 9. ročníku, většinou ve třídách s rozšířenou výukou anglického a německého jazyka.

Základní požadavky na hodinovou dotaci předmětu cizí jazyk jsou respektovány; minimální požadovaná týdenní dotace stanovená výše uvedenými učebními plány je vykazována ve všech ročnících. Zařazování tematických celků do jednotlivých ročníků (hlavně členění mluvnického učiva) vykazuje v některých případech znaky promyšleného, pedagogickými důvody podloženého rozvržení učiva do návazných postupných kroků. Ve většině tříd se však neuplatňuje v plánování výuky (zejména anglického jazyka) promyšlená celková strategie, která by pro jednotlivé ročníky stanovila závazné dílčí cíle, jichž je třeba vzhledem k učebním osnovám dosáhnout. Nežádoucí stav, jenž poškozuje zejména žáky, kteří přecházejí v průběhu školní docházky na jiné školy, je výsledkem nepromyšlených přesunů učiva z 5. ročníku do 6. ročníku, případně i výše. Nedostatek koncepce a kontroly se odráží zřetelně např. v tematických plánech rozšířené výuky anglického jazyka (v 5. ročníku se téměř po celý školní rok počítá se zdlouhavým opakováním učiva 3. a 4. ročníku, na začátku 5. ročníku se nenavazuje logicky na učivo, kterým 4. ročník končí - tzn. nepokračuje se v učivu o minulém

slovesném čase, učivo o budoucím čase není do 5. ročníku zařazeno). Po vyučujících je požadováno vypracování tematických plánů učiva, ale vedle plánů, na nichž je patrný tvůrčí, promyšlený přístup, jsou vedením školy tolerovány i tematické plány, které jsou pouhými kopiemi obsahu z používané učebnice. Přes uvedené nedostatky v plánování výuky škola plní osnovy předmětu, plánování výuky cizích jazyků je hodnoceno jako průměrné.

Personální podmínky výuky jsou velmi dobré, rovněž i materiální podmínky, škola disponuje kvalitními učebnicemi a magnetofonovými nahrávkami. Kromě kmenových tříd je pro výuku využívána i odborná učebna. Schází zde pouze speciální vybavení jazykové učebny a příp. další odborná učebna - v jednom případě musí být používána i místnost školní družiny. Velmi dobré psychohygienické podmínky jsou založeny na estetickém prostředí tříd, ve většině případů na nízkých počtech žáků v jazykových skupinách a v neposlední řadě na citlivém přístupu vyučujících.

Organizace výuky je celkově velmi dobrá. Metody a formy práce byly založeny na poslechu a nápodobě jazykových projevů rodilých mluvčích. Důraz na písemné vyjadřování se postupně zvyšuje s věkem žáků, aniž by byla zanedbávána priorita řečových dovedností. Ve vyšších třídách se pracuje s autentickými materiály (cizojazyčné časopisy, materiály získané z programu Comenius). Žáci nejvyšších tříd zpracovávají projekty, při nichž využívají informace z dalších humanitních i přírodovědných předmětů, jak to doporučují osnovy vzdělávacího programu. Přibývá reálií dané jazykové oblasti. V přiměřeném rozsahu byla věnována pozornost nácviku komunikativních dovedností a nácviku výslovnosti. Některé běžné pokyny jsou občas zbytečně překládány do českého jazyka. Byly však zaznamenány i hodiny, které byly vedeny prakticky zcela v cizím jazyce.

Ve třídách 1. stupně ZŠ probouzejí vyučující vhodnými motivačními postupy zájem dětí o studium cizího jazyka (nahrávky, říkanky a básničky, písně), věnují patřičnou pozornost osvojení zvukové podoby jazyka včetně základu vztahů mezi zvukovou a grafickou stránkou (přepis výslovnosti v anglickém jazyce je v souladu s běžnou praxí užívanou na základních školách). Žáci dovedou přirozeně reagovat v nejběžnějších životních situacích. Učitelky obvykle využily úvod hodin motivačně, byť ve zjednodušené formě (sdělení obsahu hodiny). Často bohužel nezbyl čas na závěrečné shrnutí spojené s hodnocením a sebehodnocením žáků. Výjimečně se objevila v jediném případě negativní motivace (upozorňování na nedostatky žáka před celou třídou).

Interakce a komunikace odpovídala věku žáků v jednotlivých ročnících. Mezi žáky převládá pozitivní vztah k výuce.

Výuka cizích jazyků byla celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika - 1. stupeň ZŠ

Přímým pozorováním v hospitovaných hodinách, kontrolou rozvrhu hodin a zápisů v třídních knihách bylo zjištěno, že výuka matematiky na 1. stupni školy probíhá podle deklarovaného vzdělávacího programu. Týdenní časová dotace vyučovacích hodin odpovídala schválenému učebnímu plánu. Členění učiva do jednotlivých ročníků bylo v souladu s učebními osnovami. Při plánování nedošlo k obsahové duplicitě učiva, výuka mezi jednotlivými ročníky byla kontinuální. Výukové cíle jednotlivých hodin byly stanoveny s ohledem na probírané učivo a aktuální stav tříd.

Na 1. stupni vyučuje matematiku třináct učitelek; dvanáct z nich splňuje požadavky odborné a pedagogické způsobilosti podle vyhlášky č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a předpokladech kvalifikace výchovných poradců (jedna učitelka je nekvalifikovaná). Vyučování probíhalo ve třídách vybavených starším i novějším školním nábytkem. Učebními pomůckami pro výuku

matematiky na 1. stupni ZŠ je škola standardně vybavena. Učebnice a učební texty jsou opatřeny schvalovacími doložkami MŠMT ČR. Jedná se o učebnice pro 1. - 3. ročník vydané v nakladatelství Prodos, pro 4. ročník v nakladatelství Alter a pro 5. ročník vydané nakladatelstvím SPN. Učební prostředí bylo pro výuku podnětné, učebny vyzdobeny výtvarnými pracemi žáků a učebními nástěnnými obrazy.

Struktura navštívených hodin odpovídala věku žáků a stanoveným výukovým cílům. Vyučování bylo řízeno srozumitelnými organizačními pokyny. Žáci získávali základní vědomosti v aritmetice. Učitelky volily různé formy a metody výuky, jako frontální opakování a vysvětlování nového učiva, vytvářely prostor pro samostatnou a skupinovou práci žáků, funkčně používaly učební pomůcky, v některých hodinách umožňovaly samostatné a aktivní učení a uplatnění vlastní individuality. Vhodně využívaly techniky podporující zapamatování učiva. V některých hodinách věnovaly čas relaxaci žáků. Ve většině hodin byl vyučovací čas efektivně využit, učivo bylo až na výjimky interpretováno věcně správně.

Úroveň vstupní motivace byla rozdílná (např. v některých hodinách se učitelky spokojily se stručným oznámením cíle a stavby vyučovací jednotky, v jiných zahajovaly hodinu zpěvem vhodné písně). V průběhu vyučování používaly učitelky častých motivačních výzev a vesměs pozitivního hodnocení výsledků dosahovaných žáky. Základními motivačními prvky byly pochvala, povzbuzení a ocenění snahy. Vyučující žáky kontrolovaly, při samostatné práci jim pomáhaly. Chybná řešení byla v některých hodinách po analýze využita k prohloubení poznatků. Ojedinelá klasifikace výkonu žáků byla objektivní a spravedlivá. Žáci byli vedeni k sebekontrolě a odpovědnosti, byla oceňována jejich snaha a pokrok.

Spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a učitelkami probíhaly podle dohodnutých a akceptovaných pravidel. Vyučující respektovaly osobnost žáků, komunikace byla založena na vzájemné důvěře. Ve většině navštívených hodin byla věnována pozornost ucelenému jazykovému projevu žáků. Vyučovací proces se odehrával v atmosféře přiměřené tolerance. Verbální a neverbální komunikace vyučujících byla na dobré úrovni, většina žáků měla k danému předmětu pozitivní vztah.

Na základě zjištěných skutečností je kvalita vzdělávání v navštívených hodinách matematiky na 1. stupni celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika - 2. stupeň ZŠ

Kontrolou rozvrhu hodin, zápisů v třídních knihách a přímým pozorováním v hospitovaných hodinách byl zjištěn soulad časové dotace hodin matematiky s výše uvedenými učebními plány. Výuka matematiky na 2. stupni základní školy probíhá podle příslušných učebních osnov deklarovaného vzdělávacího programu. Probírané učivo bylo obsaženo v tematických plánech vyučujících, aniž by docházelo k obsahové duplicitě. Rovněž kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky je zajištěna. Výukové cíle odpovídaly základnímu standardu vzdělání, ne vždy však byly stanoveny vhodně a přiměřeně vzhledem k aktuálnímu stavu třídy, věku a schopnostem žáků.

Ve škole je v maximální míře využívána odborná a pedagogická způsobilost učitelů, všech šest vyučujících matematiky na 2. stupni ZŠ je plně odborně a pedagogicky způsobilých. Výuka probíhala (až na jednu výjimku) ve světlých učebnách, které byly vybaveny starším nábytkem. Výzdoba tříd byla převážně podnětná, zejména pro aktivity žáků ve volném čase. Pouze ojedinele měli učitelky připraveny názorné pomůcky k výkladu nového učiva či k procvičování, nástěnné tabule bylo využito pouze v jedné hodině. Didaktická technika nebyla během navštívených hodin využita, i když se její uplatnění vesměs nabízelo. Používané učebnice v matematice mají platnou schvalovací doložku MŠMT ČR. Vybavení sbírky pomůcek pro matematiku má standardní úroveň.

Obsah a organizace výuky matematiky vesměs neumožňovala žákům plně využít svůj studijní potenciál, pracovní tempo bylo pomalejší a stejné pro celou třídu, byla zaznamenána menší efektivita využívání vyučovacího času. Ne vždy byl stanoven na začátku hodiny její cíl a plánovaný průběh. Připravené příklady měly nízkou náročnost, neúčelně a opakovaně byl zařazen zdlouhavý výklad vstupního učiva nového tematického celku. Jen ojediněle byli žáci vedeni k práci s chybou, často chyběl i dostatečný prostor pro samostatnou práci žáků s využitím učebnice, sbírek příkladů apod. Nedostatek názorných pomůcek byl citelný zejména v hodinách s probíraným učivem z geometrie. Užívaným metodám chyběla rozmanitost a častější střídání. V malé míře byl uplatňován individuální přístup k žákům nadaným, diferencované úkoly byly zadávány spíše sporadicky. Rezervy byly rovněž shledány při rozvíjení schopnosti žáků aplikovat učivo a při vyhledávání možností alternativních postupů při řešení úloh.

Zaznamenané motivační metody byly průměrné úrovně. Vstupní i průběžná motivace většinou přirozeně vyplývala i z osobnostních předpokladů vyučujících. Hodnocení žáků bylo zaměřeno převážně pozitivně. Ve většině hospitovaných hodin panovala příznivá pracovní atmosféra a velmi dobrá interakce učitel – žák. Komunikace mezi těmito subjekty byla na běžné úrovni.

Úroveň kvality vzdělávání v matematice je celkově průměrná.

Fyzika, chemie

Vzdělávání ve výše uvedených přírodovědných předmětech se realizuje podle pečlivě zpracovaných tematických plánů v souladu s časovou dotací danou učebním plánem již zmíněného vzdělávacího programu Základní škola. Učivo jednotlivých ročníků respektuje vzájemnou návaznost, nedochází k obsahové duplicitě. Vzdělávací cíle jsou stanoveny s ohledem na složení tříd (včetně zvláštní pozornosti žákům se specifickými poruchami učení).

Učitelky ve sledovaných hodinách prokázaly vesměs velmi dobrou připravenost na výuku, kterou promýšlejí v návaznosti na racionální a empirické složky poznávání při demonstracích ukázek na racionálním základě teoretických znalostí žáků. Všechny splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti ve smyslu již dříve citované vyhlášky č. 139/1997 Sb.

Výuce slouží odborná učebna vybavená odpovídajícím nábytkem a audiovizuální technikou, včetně videa a televizního přijímače, nástěnným textovým a obrazovým materiálem pro chemii a fyziku. Dále jsou využívány běžné školní třídy, které nepostrádají vhodnou estetickou výzdobu. Kromě laboratorního zařízení pro demonstrace využily učitelky také meotar k promítání chemických rovnic a tabulek, v jedné hodině bylo učivo doplněno krátkým videoprogramem a žakovským referátem. Zápisy do sešitů byly většinou obsahově přiměřené.

Hospitované hodiny měly ve velké většině promyšlenou strukturu logicky navazujících činností, které vycházely z již dosaženého stupně vědomostí žáků a sledovaly tomu přiměřené výukové cíle. Organizační pokyny, výběr, množství a sled informací byly v rozhodující míře dány úrovní a rozvržením látky obsažené v učebnicích, přičemž bylo využíváno i dalších namnožených textových materiálů. Nejčastěji byla pedagogie uplatňována frontální výuka oslovující žakovskou skupinu jako celek, doplňovaná metodou dialogu s jednotlivě vyvolávanými žáky tak, aby měli dostatečný prostor pro vlastní projev a možnost individuálního úspěšného uplatnění. V chemii byla uplatněna i metoda skupinové práce žáků. Ve většině hodin byly prováděny aplikační výpočty s využitím cvičení v učebnicích nebo pracovních sešitech. Sledované hodiny byly většinou organizačně vyvážené.

Vstupní motivace žáků měla různé podoby, sdělení programu a cíle vyučovací jednotky, což

v řadě případů bylo zřejmé i ze zápisu osnovy na tabuli, pobídky k předvedení dobrých výkonů, krátkého individuálního nebo frontálního prověřování probraného učiva, případně kontroly domácího úkolu. Průběžně byli žáci motivováni vlastním obsahem, zajímavostí a aktualizací učební látky, využitím jejich životních zkušeností, znalostí z jiných předmětů nebo z praxe. Doplnění teorie názornou ukázkou příslušné chemické reakce nebo praktické fyzikální úlohy mělo vliv na celkovou aktivizaci zájmu žáků. Zkoušení dosažených vědomostí bylo doprovázeno ověřováním, zda žáci učivo pochopili v celém jeho kontextu a dokáží je aplikovat. Hodnocení a klasifikace byly přiměřené a evidentně objektivní, ze strany žáků byly přijímány bez námitek či dotazů. Obsahovaly vysvětlení, ocenění snahy, povzbuzení a podněty k sebehodnocení.

Interakce a komunikace ve všech sledovaných hodinách měla úroveň adekvátní věku a schopnostem žáků, probíhala na základě předem známých a akceptovaných pravidel. Atmosféra hospitovaných hodin byla vcelku uvolněná, vztah vzájemné důvěry a respektu umožňoval obousměrně fungující komunikaci a rozvoj žákovských dovedností v této oblasti. Žáci byli téměř ve všech skupinách ukázněni a pozorní. Verbální i neverbální komunikace učitele měla celkově velmi dobrou úroveň.

Úroveň vzdělávání ve fyzice a chemii má výraznou převahu pozitiv ve všech sledovaných ukazatelích a jeho kvalita je souhrnně hodnocena jako velmi dobrá.

Zeměpis

Výuka zeměpisu probíhá podle dříve jmenovaných učebních dokumentů - vzdělávacího programu Základní škola a učební plánu základní školy s třídami s rozšířeným vyučováním jazyků. V letošním školním roce je předmět vyučován ve všech ročnících v rozsahu 1 hodiny týdně, pouze ve třídách VI.A, VII.A, VII.B a VII.C v rozsahu 2 hodin týdně. Na výuce se podílejí tři vyučující splňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti ve smyslu platných právních norem.

Časová dotace sledovaného předmětu souhlasí s příslušným učebním plánem, výjimku tvoří odchylka ve dvou třídách s rozšířeným vyučováním cizích jazyků v 9. ročníku, kde není dodržena minimální časová dotace za druhý stupeň ZŠ v rozsahu šesti vyučovacích hodin. Probírané učivo je v souladu s učební osnovou, v časově tematických plánech je obsaženo všech sedm základních tematických okruhů. Při plánování nedochází k obsahové duplicitě. Rozšiřující a doplňující učivo věnované praktickému zeměpisu, zeměpisným vycházkám a exkurzím není uvedeno v časově tematických plánech ani v třídních knihách, přestože v systému výuky zeměpisu je doporučeno uskutečňovat zeměpisná cvičení, zeměpisná pozorování v terénu a celodenní exkurze ve všech ročnících. Výukové cíle v hospitovaných hodinách byly stanoveny dle standardu vzdělávání, s různou náročností na žáky.

Odborná učebna pro výuku zeměpisu není zřízena, vyučování probíhá v běžných třídách, které nejsou pro podnětnost výuky speciálně vybavené a přizpůsobené. V navštívených hodinách bylo v dostatečné míře využíváno nástěnných map, nebyla využita didaktická technika, obrazový materiál a jiné názorné pomůcky. Žáci pracovali s platnými učebnicemi i atlasy, v 6. ročníku s pracovními sešity. Kabinet zeměpisu má standardní vybavení.

Přístupy k obsahu a organizaci výuky byly převážně promyšlené, ale méně podnětné pro žáky, převažoval frontální výklad s dominantní rolí učitele doplněný prací žáků s mapami. Atmosféra ve výuce byla přátelská, žáci byli ukázněni, převážně aktivně plnili zadávané úlohy. V hospitovaných hodinách byla respektována dohodnutá pravidla komunikace i osobnosti žáků. Pracovní tempo celých tříd bylo jednotné, nediferencované. Vyskytly se i neúčelně zadané úkoly, což ale nemělo rozhodující vliv na efektivitu výuky. Proces učení žáků byl více orientován na zvládnutí místopisu a jednotlivých pojmů než na uvědomování si souvislostí mezi uváděnými skutečnostmi. Učiteli byla cílevědomě u žáků rozvíjena

dovednost práce s mapou, chybělo však více názoru - využívání obrazového materiálu, diapozitivů a dalších informačních zdrojů. Výuka byla vedena správně věcně i odborně.

Žáci prokázali velmi dobré zvládnutí učiva regionálního zeměpisu, menší prostor byl vytvořen pro vyjádření vlastního názoru, hledání příčin a důsledků jevů, o kterých často pouze slyší, ale nepřemýšlejí. Četnost a pravidelnost klasifikování znalostí a výkonů žáků byla dostatečná a přiměřená.

Na základě výše uvedených skutečností je kvalita výuky zeměpisu hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Úroveň plánování a přípravy výuky sledovaných předmětů je velmi dobrá. I přes výše uvedené dílčí nedostatky v dodržování učebního plánu zeměpisu, pozitivní výrazně převažují nad negativy. Rovněž velmi dobré jsou personální podmínky pro výuku těchto předmětů, také podmínky materiální a psychohygienické. Oblast organizace, forem a metod výuky sledovaných předmětů je hodnocena jako velmi dobrá, stejně tak účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu. Vzájemná interakce a komunikace mezi žáky a pedagogy je rovněž na velmi dobré úrovni.

Na základě zjištěných skutečností je kvalita vzdělávání v českém jazyce, matematice, cizích jazycích, fyzice, chemii a zeměpisu hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Koncepce rozvoje školy byla předložena v písemné podobě. Jde o obecně vymezené úkoly trvalé působnosti zejména v oblasti výchovně vzdělávací, jen některé z nich mají skutečně koncepční charakter. Tzv. koncepční záměry pro období 1998 až 2002 postrádají analýzu současných podmínek školy i konkretizaci jejich předpokládaného naplnění.

Plán práce na letošní školní rok zahrnuje hlavní úkoly všech pracovníků školy. Zmíněné úkoly jsou trvalé (zejména v oblasti výchovně vzdělávací činnosti), vesměs předpokládají realizaci v průběhu celého školního roku. Plánované záměry jsou obecné a neadresné, nelze se zde dočíst o konkrétních plánovaných akcích školy v daném školním roce s termíny úkolů a odpovědností jednotlivých pracovníků za jejich plnění. Součástí plánu práce je rovněž rozdělení pravomocí ve škole, přehled metodických orgánů (dvě metodická sdružení, čtyři předmětové komise) a organizace školního roku. Přehledně jsou zde stanoveny kompetenční oblasti členů vedení školy. Další část plánu zabývající se oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je věcná a konkrétní. Závěrečný termínový kalendář podává přehled plánovaných schůzek tzv. kolegia ředitelky školy (poradní orgán), termíny pedagogických rad, pracovních porad, metodických dnů a třídních schůzek. Přílohy celoročního plánu tvoří plán prevence zneužívání návykových látek a minimální preventivní program. Dle vyjádření ředitelky školy se pracovníci podílejí na plánovací činnosti svými náměty a připomínkami, ty se však odrážejí zejména v týdenních plánech, které se doplňují aktuálními úkoly a jsou průběžně vyhodnocovány.

Jak již bylo uvedeno v úvodu inspekční zprávy, ve škole je realizován vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2 (včetně úprav a doplňků schválených MŠMT ČR pod čj. 25 018/98-22), ve třídách s rozšířeným vyučováním jazyků výuka probíhá podle učebního plánu schváleného MŠMT ČR pod čj. 16 333/96-22-21. Na základě hospitační činnosti, kontroly příslušných tematických plánů, dále pedagogické a žákovské dokumentace bylo

zjištěno, že závazné učební plány nejsou důsledně dodržovány, čímž došlo k porušení § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, ve znění pozdějších předpisů:

ve dvou třídách devátého ročníku (IX. B, IX. C) nebyla v zeměpisu dodržena minimální časová dotace za druhý stupeň ZŠ v rozsahu šesti vyučovacích hodin za uvedené čtyřleté období, jak je stanoveno ve výše zmiňovaném učebním plánu tříd s rozšířeným vyučováním jazyků (vyučováno pouze pět vyučovacích hodin),

ve třech třídách šestého ročníku nebylo vedením školy důsledně zajišťováno přechodné zastupování za chybějícího pedagoga v hudební výchově, v důsledku čehož došlo prokazatelně k nedodržení týdenní hodinové dotace stanovené výše uvedenými učebními plány (ke dni inspekce ve třídě VI. A v pěti týdnech, ve třídě VI. B v šesti týdnech, ve třídě VI. C ve třech týdnech nebyla hudební výchova odučena).

Nekonceptnost plánování se projevila rovněž při kontrole obsahu tematických plánů, zejména pro jazyk anglický, jak již bylo dříve popsáno.

Ve škole jsou realizovány volitelné předměty v 7. – 9. ročníku celkem v 9 skupinách (seminář z matematiky, rýsování a technické kreslení, domácnost, technické činnosti, péče o dítě, literární výchova). Nabídka nepovinných předmětů uspokojuje zájem asi 20 % všech žáků školy. Vyučuje se zde sborový zpěv, pohybové a sportovní aktivity, ve dvou skupinách informatika, cvičení z českého jazyka a francouzský jazyk. Mimo vyučování jsou osobní dispozice žáků rozvíjeny činnostmi v 9 zájmových útvarech (sportovní hry, aerobik, odbíjená, anglický jazyk, německá konverzace, jóga, kroužky přírodovědný a sportovní).

V současné době dochází do školy sedm žáků (k 1. září 2000 pět žáků), jejichž míra zdravotního postižení opravňuje k integraci v základní škole. Ve statistickém zahajovacím výkazu školy však nejsou vykazováni žádní zdravotně postižení žáci, což je v rozporu s platným Metodickým pokynem MŠMT ČR k integraci dětí a žáků se zdravotním postižením do škol a školských zařízení čj. 16 138/98-24. Dle oddílu A odst. II. tohoto pokynu vykazuje ředitel školy žáky se zdravotním postižením „bez ohledu na to, zda bude či nebude vzdělávání integrovaného žáka vyžadovat poskytnutí zvýšených finančních prostředků“. Problematická je skutečnost, že škola sice nenárokovala mzdové ani ostatní neinvestiční prostředky, ale přitom reedukační péči zajišťuje (vykonává ji jedna učitelka, již je poskytována mzda za práci přesčas z běžného rozpočtu školy), navíc zdravotně postiženým žákům nejsou poskytovány základní školní potřeby ve výši 200,- Kč podle Nařízení vlády č. 195/1996 Sb., o bezplatném poskytování učebnic, učebních textů a základních školních potřeb. Pro integrované žáky jsou zpracovány tzv. individuální vzdělávací programy, mají však ryze formální charakter.

Organizace školy vychází z vlastního organizačního řádu a vnitřního řádu školy. V těchto dokumentech jsou zakotvena pravidla fungování z hlediska norem, popisu činností a instrukcí. Jsou zde stanoveny pravomoci a zodpovědnost pracovníků za určené oblasti. V průběhu inspekce bylo zřejmé, že vnitřní řád je pracovníky školy i žáky akceptován. Dle vyjádření ředitelky jsou při řízení školy využívány názory a doporučení tzv. kolegia a dále poznatky z činnosti metodických orgánů školy.

Z předložené dokumentace vyplývá, že pravidla organizační struktury jsou formálně vymezena a z velké části i účinně využívána. Citelné nedostatky však byly shledány v nesystematické organizaci přechodného zastupování za chybějící pedagogy. Zejména zástupy v poslední vyučovací hodině dopoledního vyučování nejsou důsledně zajišťovány, což vede v konečném efektu až k nedodržování učebních plánů, jak již bylo dříve zmíněno. Časté jsou rovněž tzv. výměny hodin v rozvrhu tříd, o níž není vedena přehledná evidence a odučení hodin nelze prokazatelně doložit.

Organizování pedagogických rad je funkční, zápisy z nich obsahují relevantní informace

o současném stavu školy v oblasti výchovné a vzdělávací. Povinná dokumentace školy podle ustanovení § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je vedena. Organizace vyučování žáků odpovídá obecně závazným právním předpisům.

Tok informací uvnitř školy je oboustranný a průběžný, existují v něm zpětné vazby. Vedení školy umožňuje všem zaměstnancům přístup k aktuálním informacím, které se týkají práce školy a různých pedagogických aktivit. Ochrana osobních dat je zajištěna.

Stávající vnější informační systém zajišťuje především pravidelnou a včasnou informovanost rodičů, zejména prostřednictvím žákovských knížek. Komplexnější informace jsou podávány na třídních schůzkách konaných zpravidla čtyřikrát ročně. Registrované Sdružení rodičů a přátel školy vyvíjí dle vyjádření ředitelky školy účinnou spolupráci při důležitých celoškolských akcích, zejména po stránce materiální, ale i formou osobního zapojení rodičů.

Škola se úspěšně prezentuje na veřejnosti velmi dobrými výsledky v městských i oblastních kolech olympiád (zejména olympiády matematiky, chemie, českého jazyka, zeměpisu), účastní se soutěží konverzačních v jazyce anglickém a německém, dále soutěží sportovních (vybíjená, floorball, atletika aj.). O činnosti školy rovněž vypovídá školní časopis Duch školy. Příkladná angažovanost v rámci projektu Comenius vytváří pro sledovanou školu předpoklad spolupráce se zahraničními partnery (Německo, Portugalsko, Francie, Belgie, Norsko), neboť jsou plánovány reciproční akce pro žáky.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/00 včetně výroční zprávy o hospodaření za rok 2000 akceptuje § 17e odst. 2, 3 a § 17g zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, postihuje všechny oblasti podle tohoto zákona a její obsah je v souladu se zjištěnými skutečnostmi. Po stránce obsahové má dobrou vypovídací hodnotu a poskytuje informace pro sebehodnocení školy.

Hlavním prvkem ve vedení pracovníků je každodenní přímý kontakt s oboustrannou informovaností o plnění úkolů. Uplatňovaný liberální styl řízení však v detailech negativně ovlivňuje jinak velmi dobré výsledky výchovně vzdělávací práce školy, není vždy důsledný a efektivní. Projevuje se v malé návaznosti na plánování či kontrolu jednotlivých činností práce školy. Iniciativa pedagogů je vedením školy podporována, odbornosti výuky je využíváno pro zlepšení úrovně výchovně vzdělávací práce. V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jsou v maximální míře absolvovány různé druhy kurzů, zejména pak v oblasti výuky cizích jazyků.

Pracovníci školy jsou stimulováni jak hmotně, tak i morálně. Kritéria hodnocení pro určení výše osobního příplatku a mimořádných odměn jsou stanovena, zaměstnanci jsou s nimi seznámeni. Nadtarifní složky jsou přiznávány diferencovaně. Vedením školy je rovněž využívána motivační role slovní pochvaly a poděkování za mimořádně úspěšné akce.

Plánovaná kontrolní činnost zahrnuje celou oblast provozu školy s rozdělením kompetencí mezi ředitele a jeho zástupkyni. Ze všech výše popsaných zjištěných nedostatků však vyplývá, že určitá část kontrol je prováděna formálně. Písemně zpracovanému systému chybí důslednost a preciznost při vyhodnocování závěrů. Výsledky hospitací jsou dle vyjádření ředitelky školy s vyučujícím konzultovány vždy bezprostředně po ukončení hospitační činnosti, úkoly uložené provozním zaměstnancům jsou kontrolovány průběžně, ihned hodnoceny a ústně projednávány. Ze stávající situace vyplývá nezbytnost souhrnné analýzy výsledků provedených kontrol.

Hodnocení kvality řízení

Obecná rovina dlouhodobé koncepce školy je v zásadě stanovena, postrádá však vymezení konkrétních záměrů s časovým horizontem plnění. Krátkodobé plánování v celoročním plánu školy je vesměs neadresné, konkretizace úkolů probíhá formou týdenních plánů, které jsou reálné a účelné. Závažné nedostatky byly zjištěny v dodržování učebních plánů. Nabídka individuálně vzdělávacích aktivit školy je dostatečná. Péče o žáky se zdravotním postižením má citelně slabá místa. Celkově má rozsah a účelnost plánování pouze vyhovující úroveň.

Organizace výchovně vzdělávací činnosti školy má v zásadě dobře vymezená pravidla fungování s jasně stanovenými kompetencemi pracovníků. Nedůsledná realizace těchto pravidel se však projevila závažnými nedostatky v organizaci přechodných zástupů za nepřítomné pedagogy. Vnitřní i vnější informační systém má velmi dobrou úroveň. Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy a informačních systémů jsou celkově hodnoceny jako průměrné.

Systém, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků mají v souhrnu průměrnou úroveň.

Popsané nedostatky prokazují malou funkčnost kontrolních mechanismů, účinnost kontrolního systému je pouze vyhovující.

Kvalita řízení je celkově hodnocena jako pouze vyhovující.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Zřizovací listina ze dne 21. prosince 1994, čj. neuvedeno.
- Povinná dokumentace ve smyslu § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 01/07/99-124, třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy, školní řád, rozvrh hodin, záznamy z pedagogických rad, kniha úrazů, hospodářská dokumentace a evidence majetku).
- Povinná dokumentace ve smyslu § 9 odst. 1 vyhlášky MŠMT ČR č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech.
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/00 včetně výroční zprávy o hospodaření za rok 2000.
- Organizační řád školy.
- Vnitřní řád školy.
- Celoroční plán práce školy včetně příloh.
- Tematické plány učiva českého jazyka, matematiky, cizích jazyků, fyziky, chemie a zeměpisu.
- Písemné podklady řídicí, organizační a kontrolní činnosti vedení školy.
- Písemné žakovské práce.
- Podkladová inspekční dokumentace (hospitační záznamy).

ZÁVĚR

Předmětem inspekční činnosti bylo hodnocení kvality vzdělávání v českém jazyce, matematice, cizích jazycích, fyzice, chemii, zeměpise a dále hodnocení kvality řízení. Posouzením sledovaných oblastí byly vymezeny následující klady a nedostatky:

Pozitiva:

- velmi dobrá úroveň vzdělávání ve výše uvedených předmětech,
- velmi dobré až vynikající personální zajištění výuky z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících,
- velmi dobrá prezentace školy na veřejnosti.

Negativa:

- nedodržování učebních plánů v zeměpise v 9. ročníku a v hudební výchově v 6. ročníku,
- nesystematická organizace přechodného zastupování za nepřítomné učitele,
- nízká účinnost kontrolních mechanismů.

Doporučení k další činnosti školy:

- Vytvořit ucelený systém plánování a kontrol postihujících všechny oblasti činnosti školy.
- Zvýšit počet pedagogů proškolených v oblasti nápravy specifických poruch učení.

Sledovaná škola prokázala velmi dobré výsledky v oblasti kvality vzdělávání ve vybraných předmětech. Závažné nedostatky byly shledány při posuzování úrovně řízení, které je hodnoceno jako pouze vyhovující.

V celkovém souhrnu je škola hodnocena jako průměrná.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Jaroslava Gebauerová	.....
Členové týmu	Ing. Vítězslava Kobzová	.....
	PhDr. Lubomír Kratochvíl	.....
	RNDr. Jitka Kunčarová	.....
	Mgr. Karel Mareš	.....
	Mgr. Vladislav Vančura	.....

V Ostravě dne 1. června 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 13. června 2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Milena Walderová	.....

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: Město Ostrava, Městský obvod Poruba, Klimkovická 55, 708 56 Ostrava-Poruba	2001-06-28	146 690/01-11102
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): Magistrát města Ostravy, odbor školství, Matičnická 20, 729 00 Ostrava	2001-06-28	146 689/01-11102

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Bez připomínek.